

Bijlage 3: overzicht opvolging van aanbevelingen uit het TwynstraGudde rapport 'BIT-Beleidsdoorlichting'

1. *Investeer in een nog explicieter toetskader (met toetscriteria) om het leren en onderbouwd reflecteren op ICT-projecten te vergroten.*

In de onderzoeken van TwynstraGudde en ABDTOPConsult wordt aanbevolen dat het toetskader van het BIT nader wordt geconcretiseerd, om de objectiviteit en voorspelbaarheid van de uitkomsten van BIT-toetsen te vergroten.¹ In 2015 is door de minister voor Wonen & Rijksdienst gekozen voor een toetskader op basis van 'richtinggevende principes'.² Daarmee wordt de benodigde ruimte geboden voor expert-toetsing. Dit is een werkwijze die ik ten behoeve van de kwaliteit van de BIT-toetsen ook naar de toekomst toe wil behouden. Echter, zoals in de brief van de minister voor W&R in 2015 reeds is aangegeven, kan dit kader worden bijgesteld wanneer de toetspraktijk daartoe aanleiding geeft.³ Die aanleiding blijkt uit deze onderzoekaanbevelingen.

Het BIT zal daarom in aanloop naar de omvorming tot adviescollege het toetskader doorontwikkelen zodat binnen de benodigde ruimte voor experttoetsing een betere objectiviteit en navolgbaarheid ontstaat, zonder te vervallen in een afvinklijst. De relevante door CIO Rijk opgestelde Rijksbrede beleid- en kwaliteitskaders en vastgestelde (internationale) normen zijn hier integraal op van toepassing. Het proces voor toekomstige herzieningen van het toetskader zal in de instellingswet van het adviescollege worden vastgelegd. Het BIT zal tevens samen met CIO Rijk de geleerde lessen uit toetsen omzetten in toepasbare handreikingen voor het stelsel.

2. *Nuanceer de rol van het BIT ten aanzien van het beoordelen van de legitimiteit (de beleidskeuze) van opdrachten voor ICT-projecten, ten opzichte van de rol van de opdrachtgever en beleid controlerende organen in ons staatsbestel. Dit om de acceptatie van adviezen te verhogen en de beleidsverantwoordelijke zijn/haar rol te laten spelen.*

Aan deze aanbeveling wordt gevolg gegeven; de mogelijkheid tot toetsing van ICT-ontwikkelprojecten en onderhoudsactiviteiten aan de uitgangspunten van het departementale IV-plan zal in de omschrijving van de taakopdracht van het te vormen adviescollege worden opgenomen. Zoals aanbevolen zal in dit verband helder worden afgebakend dat een dergelijke toets rechtstreeks verband moet houden met de voorziene implicaties voor ICT-beheersing en geen mandaat geeft voor oordeelsvorming over de met het project beoogde beleidsdoelstelling(en).

3. *Vergroot de verversingsfrequentie van publicatie van ICT-projecten op het Rijks-ICT-dashboard om zo de potentiële BIT-waardige projecten tijdig te signaleren en de compleetheid daarvan vast te stellen.*

Ten aanzien van deze aanbeveling merk ik het volgende op; het Rijks ICT dashboard bevat een overzicht van gestarte, lopende en afgeronde of geannuleerde ICT-projecten. Ik hecht eraan dat het BIT echter al voor aanvang van een project geïnformeerd wordt, om te voorkomen dat projecten starten waarbij de risico's ten aanzien van ICT-beheersing op voorhand te hoog zijn. Die meldingsplicht maakt al onderdeel uit van het instellingsbesluit van het BIT en is daarmee Rijksbreed geldend. Om beter inzicht te krijgen op de BIT-waardige projecten voert het BIT sinds eind 2018 jaarlijks een inventarisatie uit. Het BIT rapporteert over de uitkomst in zijn jaarrapportage.

¹ Zie bijlage 5, p.26, bijlage 6, p.52

² Kamerstukken II 2015/16, 26643, 370

³ Kamerstukken II 2015/16, 26643, 370

In de reactie van de minister van BZK op de bevindingen van de Algemene Rekenkamer over 2018 is reeds aangekondigd dat het Rijks ICT Dashboard ten behoeve van de volledigheid en actualiteit binnen de planperiode van de Strategische I-agenda stapsgewijs zal worden doorontwikkeld.⁴ Ten aanzien van de verversingsfrequentie is hierbij interdepartementaal de afspraak gemaakt om herijkingen (zoals bijstellingen van kosten, baten, looptijd en/of resultaten) voortaan binnen twee weken op het dashboard te melden, waar voorheen de afspraak was dat minimaal jaarlijks geactualiseerd zou worden.

4. *Investeer in de stelselmatige frequente kennisoverdracht van BIT-kennis naar opdrachtgevers en het CIO-stelsel. Dit om de taakvolwassenheid te vergroten en niet benutten van geleerde lessen te voorkomen. Benoem de criteria voor taakvolwassenheid.*
5. *Weeg af of de signalerende en controlerende taken ('waakhondfunctie') van het BIT effectief samengaan met de haar opgedragen kennisoverdrachtstaken ('leermeester') tegen de achtergrond van de beoogde 'checks and balances'.*

Het BIT heeft de afgelopen jaren met zijn toetsing gewerkt aan een betere beheersing van grote ICT-projecten binnen de overheid. Bij de oprichting van het BIT in 2015 is in dit verband ook het bevorderen van de taakvolwassenheid en het lerend vermogen rond ICT-beheersing binnen de overheid als taak meegegeven. Die taak blijft relevant.

Hoewel BIT-toetsen de afgelopen jaren een duidelijk leereffect hebben gehad op alle onderdelen van het CIO-stelsel, kan naar mijn mening de rol van het BIT ten bate van het lerend vermogen in goede samenhang met de kennis- en adviestaken van CIO Rijk en de CIO's verder worden versterkt.

De taak om het lerend vermogen te bevorderen zal worden vastgelegd in de instellingswet van het adviescollege en van de benodigde extra capaciteit worden voorzien. In dit verband zal ook geïnvesteerd worden in het versterken van de kennisfunctie van CIO Rijk. Hiervoor zal vanaf 2020 binnen de Directie CIO Rijk ook meer capaciteit beschikbaar worden gesteld. Het BIT zal als kennispartner binnen het stelsel tevens samen met CIO Rijk de geleerde lessen uit toetsen omzetten in toepasbare handreikingen.

In het Besluit CIO-stelsel Rijksdienst zal een algemene evaluatiebepaling worden opgenomen. In dit verband zullen in afstemming met de partijen binnen het stelsel ook concretere criteria voor taakvolwassenheid worden geformuleerd die in de eerstvolgende stelsel-evaluatie kunnen worden betrokken.

6. *Investeer in verscheidenheid in de aard en diepgang van BIT-toetsen om in te spelen op de verschillen in taakvolwassenheid en daarmee het rendement op inzet van schaarse BIT-capaciteit te vergroten.*

Deze aanbeveling zal door het BIT worden opgevolgd. Het BIT heeft mij laten weten dat zij dit, bij de start van toetsen, zal betrekken in de onderzoekaankpak.

7. *Investeer in het situationeel toepassen van de CIO-stelselprincipes om structurele borging in alle organisaties binnen de rijksoverheid te kunnen faciliteren. Dit omdat er verschil is in ICT-intensiteit binnen organisaties van de rijksoverheid.*

Aan deze aanbeveling wordt opvolging gegeven. Ik zie de ingezette versterking van de positie van de departementale CIO's en de aangekondigde permanente status van het BIT in dit verband als waardevol voor de structurele borging van de ICT-beheersing binnen het stelsel. De realisatie van de flexibele schil met ICT-specialisten voor het CIO-stelsel (CIO Flex) en de risicogerichte selectie die het BIT sinds 2019 hanteert, kunnen daarnaast situationeel de benodigde flexibiliteit bieden om verschillen in taakvolwassenheid binnen het Rijk te overbruggen.

⁴ Kamerstukken II 2018/19, 26643, 620

8. *Overweeg of het BIT een structurele rol past in het toetsen op de borging van deze CIO-stelsel-principes op systeemniveau in plaats van op projectniveau. Dit omdat daarmee ook naar de structurele implementatie, gebruik en borging gekeken wordt.*

Deze aanbeveling zal niet worden overgenomen. De Auditdienst Rijk (in opdracht van o.a. de CIO Rijk) en de Algemene Rekenkamer voeren al dergelijke controletaken op systeemniveau uit. Bij de toekomstige invulling van het BIT zullen nadere afspraken moeten worden gemaakt over de wijze waarop de verschillende controleprocessen zo optimaal mogelijk op elkaar worden afgestemd.

9. *Overweeg om het BIT een vast taakbudget én een taakvolume gebaseerd budget te verstrekken, gelet op de toename aan BIT-waardige ICT-projecten. Dit ook omdat de huidige omvang van BIT kwetsbaar is.*

De aanbeveling wordt opgevolgd. De bekostiging van het BIT zal nader worden uitgewerkt in het plan van aanpak voor de omvorming naar adviescollege. Naast een structurele uitbreiding van de BIT-toetscapaciteit om te voorzien in de taakuitbreiding naar toetsing en advisering binnen de gehele levenscyclus van ICT-voorzieningen, zal het BIT ook flexibel gebruik kunnen maken van de extra capaciteit voor het bredere stelsel die met de creatie van CIO Flex beschikbaar komt.

10. *Investeer in een uitbreiding van het aantal aspecten waarop een BIT-toets wordt gedaan om relevante aspecten door veranderingen in de ICT-discipline en veranderingen in de omvang en aard van ICT-initiatieven met effect op de beheersing daarvan niet te missen.*

De aanbeveling wordt meegenomen in de doorontwikkeling van het toetskader.